

FESTIVALUL NAȚIONAL DE TEATRU

Iași

ATMOSFERĂ DE BUN AUGUR

Etapa ieșeană a festivalului a avut și ea ca fază preliminară a unei confruntări naționale, dublul efect de a demonstra atât împlinirile cât și deficiențele ivite la un anumit moment pe harta teatrală a țării. Ea a consemnat aceste rezultate pentru grupul de teatre Bîrlad-Galați-Botoșani-Piatra Neamț-Bacău și Iași. Încercăm o eșalonare pe câteva capitole.

1. *REPERTORIUL*

Sub un anumit aspect faptul de a asista la reprezentarea aceleiași piese (vezi, spre exemplu, *Al patrulea anotimp* de Horia Lovinescu) în mai multe interpretări (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, regia Gabriel Negri, și Teatrul din Bîrlad, regia Lidia Ionescu) poate fi stimulator pentru condeiul cronicarului. Îndemnați fiind astfel către analize comparate, prima observație s-a adresat textului dramatic. Este știut că o interpretare regizorală poate augmenta sau minimaliza calitățile unui text. Atunci când mai multe puneri în pagină au însă drept rezultat același spectacol, obosit și obositor, fără emoții și fără străluciri, obiecțiile se

răsfriung neabătut asupra calităților dramatice, *in facta*, ale piesei. În discuțiile ce au urmat celor două spectacole prezentate în Festival cu *Al patrulea anotimp*, juniul, criticii de specialitate și interpreții s-au oprit implicit asupra acestui punct. S-au încercat analize de text (asupra cărora nu este momentul să insistăm aici), s-au urmărit confesiuni regizorale și s-au ascultat lamenta-urile actorilor. Inutile circumstanțe atenuante, deoarece, printr-o elementară deducție, spectacolul adus în Festival devine reprezentativ pentru respectivul teatru. Cel puțin la capitolul dramaturgiei originale! Ca atare, colectivul teatrului bîrlădean s-a întors amărît peste noapte cu microbuzul la reședință, urmînd probabil să mai bată câteva sate din jur pentru a-și face rețeta cu această montare eșuată. Piatra Neamț nu și-a dezmințit însă definitiv tradiția, recucerindu-și pozițiile prin *Cronica personală a lui Laonic*, spectacolul semnat de Marga Bordenianu. Repertoriul Festivalului a mai cuprins piesa lui Al. Popescu *Croitorii cei mari din Valahia*, în regia lui Yannis Veakis, la Teatrul din Brăila. Reprezentație rezonabilă, cu o interpretă gracilă în rolul doamnei Fleur

Teatrul Tineretului din Piatra Neamț: „Cronica personală a lui Laonic”, Un dublu debut: autorul, Paul-Cornel Chitic, și regizorul, Magda Bordeianu. În prim-plan: Alexandru Drăgan (Ulad Tepeș)

(Mariana Cercel), cițiva actori complet lipsiți de dicție și un decor estetizant, decor care a ciștigat aprecierile criticilor mai feriți de simțul disocierilor la nuanță, dar a indispus-o în schimb pe Adriana Leonescu, membră în juriu. Piesa lui Radu Cosașu *Un scurt program de bossanove*, în regia lui Ivan Helmer, la Teatrul din Bacău a devenit un admirabil subiect de discuție, căci înfîlnirea dintre doi oameni de talent ca

Teatrul „Mihai Eminescu” — Botoșani: Două distincții pentru scenografie. „Lucașărul” de Delavrancea (În imagine: Ștefan Preda, Elisabeta Preda și Lucia Boga)..

Helmer și Cosașu, într-un spectacol fundamental nerealizat, are aici, nu atât valoarea unui fapt în sine, cât mai ales pe aceea a unui element simptomatic pentru starea de neconcordanță, în care se găsește acum dramaturgia noastră cu spectacologia românească.

Teatrul din Galați a mizat probabil pe lipsa de concurență în gen; după un Alecsandri cu „Cintcele” (*Florin și Florica*), în regia lui Lucian Temelie, spectacol jucat pe „moldovinește” și oarecum la minima rezistență (căci aplauzele la scenă îi reveneau totuși lui Alecsandri), gălățenii și-au propus să ne șocheze cu piesa polițistă *Un asasin ciudat* de Nicolae Ștefănescu și Camil Șerban. Cei care au avut disponibilități pentru genul polițist, au aflat în final istoria asasinatului. Ceilalți însă au uitat imediat reprezentăția căci, spectacologic vorbind, dincolo de o anume acuratețe stilistică (pe care ne-am obișnuit să o considerăm calitate, când, de fapt ea ține pur și simplu de alfabetul meseriei), Ovidiu Georgescu a parcurs cărări bătătorite.

După cele două spectacole botoșenene *Lucașărul* lui Delavrancea și *Manevrele* de Deak Tamas, ultima seară a festivalului cu *Săgetătorul* de Ion Omescu, în montarea Teatrului Național din Iași (regia Sorana Co-roamă), a făcut sala plină și și-a cucerit totale adeviziuni. Personal, l-am considerat un spectacol specific de teatru național, mai corect spus, o mostră a ceea ce am dori să fie un spectacol de Național: un tradiționalism monumental în clasicitatea căruia se împlinește elementul stilistic modern, dovădundu-și astfel încă o dată filonul lor comun.

2. DEBUTURI

Nimic, în afara *Cronicii personale a lui Laonic*, piesă scrisă acum trei ani de Paul Cornel Chitic, premiată acum doi ani cu unul din premiile de dramaturgie ale C.S.C.A. și montată în acest început de stațiune de către colectivul de la Piatra-Neamț.

3. INTERPRETĂRI

Regizoral, puține spectacole scapă de sub semnul inconsecvențelor de construcții. Primul, printre aceste rare dovezi de rigoare, mi s-a părut *Un scurt program de bossanove*. Mizanscena este condusă de la un capăt la altul, într-un unic sistem de coordonate ideatice. Atunci când valențele acestui sistem se întretaie cu sensuri declarate sau implicate de textul dramatic se realizează pe scenă bune momente de teatru. Din păcate, numărul lor este infim. Dacă piesa va trebui regîndită în urma confruntărilor ei cu scena, dacă formula de spectacol va trebui complet înlăturată (căci marea ei calitate este tocmai aceea de a nu putea fi înlocuită pe parcele), iată materialul unei cronici!

Dintre interpretările actoricești, Costel Constantin în rolul Hincu (*Săgetătorul*) — partitură dificilă prin întindere și alternanțe de stări prezente sau virtuale în componența unei personalități umane — și Alexandru Drăgan, un Vlad Țepeș (*Cronica personală a lui Laonic*) cu alură modernă, ne-au convins că avem cîteva buni interpreți de teatru istoric. Foarte mult și foarte puțin în același timp!

4. INEDITE

Festivalul ne-a readus în atenție, impunându-l acum cu tărie, un gen de reprezentare mai puțin frecventat. L-aș numi *spectacolul de autor*. Întreg, în intenție, a fost recitalul lui Ion Andrei (Birlad) care semnează textul, regia, amplasarea scenografică și interpretarea unei montări de sine stătătoare. Formula regizorală de teatru impresionist, aleasă de actor, convine atmosferei de confesiune lirică pe care o creează versul. Sărăcia mijloacelor utilizate duce însă în spectacol, inevitabil, la monotonic, și din recital se păstrează doar amintirea unui „text în lectura autorului”. Spectacolul lui Eugen Apostol (Galați) reușește, în schimb, tocmai prin abilități de factură regizorală și actoricească să depășească locurile comune ale textului. Oricum, această încercare a actorului de a-și asuma întreaga responsabilitate a unui spectacol, și-a câștigat adepți printre cei prezenți la discuții.

5. CONCLUZII

Juriul, aflat la Iași, a acordat la sfîrșitul Festivalului cîteva distincții: celui mai bun spectacol cu o piesă din dramaturgia românească Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, pentru *Săgetătorul*; celei mai bune interpretări, actorului Costel Constantin; cele mai bune scenografii, Hristofeniei Cazacu, pentru *Lucașărul*, și lui Eugen Doroșenco, pentru *Manevrele*, ambele spectacole ale Teatrului din Botoșani. Premiul pentru cel mai bun spectacol de tineret, s-a acordat Teatrului din Piatra Neamț. Patru colective, interpretînd piese istorice, au întrunit deci cele patru diplome oferite de oficialitățile municipiului Iași. Faptul că și unicul debut consemnat în această fază a Festivalului se înscrie tot printre piesele de factură istorică (deși subtitlul *Cronicii personale a lui Laonic* este „piesă aproape istorică” nu poate fi neglijat și ne dă totuși de gîndit!) De asemenea, faptul că o piesă ca *Al patrulea anotîmp* este preluată de atîtea teatre din țară nu dovedește oare prin aceasta o ade-vărată penurie la capitolul denumit *dramaturgia de actualitate*?

Dar... probabil, și pentru a se ajunge la asemenea constatări, se organizează festivalurile. Sperăm că atmosfera de lucru care a domnit la Iași își va dovedi eficiența.

„...și „Manevrele” de Deak Tamas (în imagine: Stelian Preda, Ana Ulădescu-Aron și Igor Hauca).

Teatrul Maghiar din Timișoara — „Lovitura” de Sergiu Fărcășan: relație spontană cu spectatorul

